

УДК 658.15

Проценко Я. В.

МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИЗНАЧЕННЯ Й ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Проаналізовано підходи до окреслення сутності поняття “фінансова стабільність підприємства” та її оцінки. Фінансову стабільність підприємства визначено як стан фінансових ресурсів, за якого воно, розпоряджаючись наявними коштами, спроможне забезпечити стабільні й безперервні процеси своєї операційної, фінансової та інвестиційної діяльності; здійснити раціональні витрати на їхнє поновлення, удосконалення технологічних прийомів, формування нових їх напрямів і складових; створити фінансові резерви, адекватні умовам господарювання; протистояти зовнішнім шокам і викликам. Надано характеристику типів фінансової стабільності (умовно-абсолютна, нормальна, нестійка, мінімальна (кризовий стан)) та окреслено рівні її прояву. Визначено підходи до вибору кількісних і якісних показників оцінювання фінансової стабільності підприємства (динаміка частки власного капіталу в загальній сумі коштів, авансованих у діяльність; структура капіталу; маневреність власного капіталу; структура активів; залежність від зовнішніх запозичень; рівень платоспроможності; збалансованість співвідношення виробничих активів та вартості майна підприємства; рівень ризиків; достатність резервів). На підставі їх певного набору, який найбільш коректно та повно характеризував би фінансову стабільність, підприємство має здійснювати самодіагностику, визначати відповідний тип стабільності та приймати зважені управлінські рішення.

Ключові слова: фінансова стабільність підприємства, рівень фінансової стабільності, типи фінансової стабільності, показники оцінювання фінансової стабільності підприємства.

Літ. 17.

Проценко Я. В.

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЙ ПОДХОД К ОПРЕДЕЛЕНИЮ И ОЦЕНКЕ ФИНАНСОВОЙ СТАБИЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Проанализированы подходы к определению сущности понятия “финансовая стабильность предприятия” и ее оценки. Финансовая стабильность предприятия определена как состояние финансовых ресурсов, при котором оно, распоряжаясь имеющимися средствами, способно обеспечить стабильные и непрерывные процессы своей операционной, финансовой и инвестиционной деятельности; осуществить рациональные расходы на их восстановление, совершенствование технологических приемов, формирования новых их видов и составляющих; создать финансовые резервы, адекватные условиям хозяйствования; противостоять внешним шокам и вызовам. Охарактеризованы типы финансовой стабильности (условно-абсолютная, нормальная, неустойчивая, минимальная (кризисное состояние)) и обозначены уровни ее проявления. Определены подходы к выбору количественных и качественных показателей оценки финансовой стабильности предприятия (динамика доли собственного капитала в общей сумме средств, авансированных в деятельность; структура капитала; маневренность собственного капитала; структура активов, зависимость от внешних заимствований, уровень платежеспособности; сбалансированность соотношения производственных активов и стоимости имущества предприятия, уровень рисков; достаточ-

© Проценко Я. В., 2017

ность резервов). На основании их определенного набора, который наиболее корректно и полно характеризовал бы финансовую стабильность, предприятие должно осуществлять самодиагностику, определять соответствующий тип стабильности и принимать взвешенные управленческие решения.

Ключевые слова: финансовая стабильность предприятия, уровень финансовой стабильности, типы финансовой стабильности, показатели оценки финансовой стабильности предприятия.

Yaroslav Protsenko

METHODOLOGICAL APPROACH TO IDENTIFICATION AND ASSESSMENT OF ENTERPRISE'S FINANCIAL STABILITY

The article analyzes approaches to the determination of the concept "financial stability of the enterprise" and its evaluation. The financial stability of the enterprise is defined as a state of its financial resources, which can provide a stable, continuous processes of its operating, financial and investment activities; implement rational expenses for their restoration, techniques upgrade, the emergence of new directions and their components; form financial reserves adequate to management conditions; withstand external shocks and challenges. The author describes the types of financial stability, namely, conditional absolute, normal, sensitive, minimal (crisis state), and defines the levels of its manifestation. The article defines approaches to the selection of quantitative and qualitative indicators to assess the financial sustainability of the enterprise such as: the dynamics of the equity share in the total amount of funds advanced in its own activity, the capital structure, the agility of private capital; the structure of assets; dependence on external borrowings, the solvency level and the balance of the ratio of productive assets and value of the enterprise's property; the level of risks; adequacy of reserves. Based on their specific set, which would more correctly and fully characterize the financial stability, the enterprise must perform a self-test to determine the appropriate type of financial stability and make informed management decisions.

Key words: financial stability of the enterprise, financial stability level, financial stability types, indicators of financial stability assessment.

JEL classification: D92, E63, G32, O16.

В умовах економічної кризи, коли зростає мінливість умов господарювання, скорочується розмір активів і знижується їхня ліквідність, кожне підприємство має піклуватися про достатній рівень фінансової стабільності. Це означає стан, за якого воно зберігатиме здатність безперервно виконувати фінансові зобов'язання перед своїми споживачами, діловими партнерами, державою, власниками, працівниками, створювати відповідні резерви, формувати інвестиційну привабливість.

За даними Державної служби статистики України, у 2014 р. фінансові результати 66,3 % підприємств від загальної їх кількості за видами економічної діяльності були прибутковими, решта 33,7 % – збитковими. Фінансовий стан підприємств у 2015 р. показав негативну динаміку: лише 62,5 % були прибутковими, а понад третина (37,5 %) – збитковими [1].

Ці дані свідчать про необхідність подальших досліджень природи, складових і базових чинників підтримання відповідного рівня фінансової стабільності підприємства. Воно має формувати коротко- й довгострокові плани власної діяльності, коригувати їх залежно від сили та вектора впливу зовнішніх і внутрішніх факторів, забезпечувати прийняття своєчасних, адекватних управлінських рішень.

Проблематика забезпечення фінансової стабільності підприємств у ринкових умовах є предметом постійної уваги дослідників. Серед них Г. М. Азаренкова, О. Г. Головка та В. О. Пономаренко, І. О. Бланк, М. Д. Білик, В. О. Мец, Н. В. Мірко та Г. Г. Старостенко, Г. О. Партін, А. М. Поддєрьогін, Н. І. Строченко та Д. В. Шиян, О. О. Терещенко, Т. Є. Унковська [2–14].

Наукові публікації присвячені переважно вирішенню проблем досягнення фінансової стійкості й рівноваги, забезпечення платоспроможності й конкурентоспроможності підприємств, – а отже, розглядаються здебільшого окремі складові фінансової стабільності. Недостатню увагу приділено формуванню цілісного підходу до підтримання фінансової стабільності підприємства, визначення її складових і форм прояву. Подальшого опрацювання потребує проблематика її оцінювання, управління нею в сучасних умовах господарювання. Зазначене зумовлює актуальність досліджень у цьому напрямі.

Метою статті є поглиблення сутності поняття “фінансова стабільність підприємства”, виокремлення її типів, а також означення основних методологічних підходів до її оцінки. Для досягнення мети потрібно розв’язати низку завдань:

- поглибити уявлення про сутність фінансової стабільності підприємства як системного явища та окреслити його значущість в умовах мінливого конкурентного середовища;
- охарактеризувати типи й складові прояву фінансової стабільності підприємства;
- удосконалити методологічні підходи до її оцінки.

Фінансова стабільність підприємства – це такий фінансовий стан суб’єкта господарювання, який дає йому можливість одночасно виконувати кілька важливих функцій, насамперед ефективно й неперервно здійснювати формування, розподіл, використання фінансових ресурсів і поповнення резервів, а також із прийнятною точністю виявляти й оцінювати ймовірні фінансові ризики, шоки для підприємства та достатньо оперативно зменшувати або ліквідувати прояви фінансових дисбалансів.

Незважаючи на широке використання терміна “фінансова стабільність”, у сучасній літературі ще не вироблено єдиного концептуального підходу до його розуміння. Передусім неоднозначно трактується сутність базового, вихідного поняття – “стабільність”, що пов’язано із його складністю та системним характером, динамікою змін.

Серед тлумачень стабільності в дослідженнях 1980–1990-х років домінувало фактичне ототожнення її з такими поняттями, як сталість, незмінність, постійність, стійкість [7, с. 34; 14, с. 69, 131].

У сучасній науці сформувалися різні підходи до проблеми фінансової стабільності підприємств. Однак загальна концепція трактування полягає в тому, що вона розглядається як поліфакторне економічне явище, яке неможливе без низки складових і передумов, що зумовлюють певний її рівень.

На думку більшості вчених, фінансово стабільним є суб’єкт господарювання, котрий за рахунок власних ресурсів покриває вкладені в активи кошти, не допускає невиправданої дебіторської та кредиторської заборгованостей, а також може розраховуватися за своїми зобов’язаннями в зазначений термін [2, с. 46; 6, с. 131; 12, с. 47; 13, с. 19].

У вітчизняній економічній літературі поширений також зворотний підхід до сутності фінансової стабільності підприємства, а саме – через фінансову нестабільність. На думку його прихильників, ця стабільність являє собою органічний економічний процес “чіткої взаємодії внутрішніх механізмів фінансової стабілізації підприємства – оперативного, тактичного та стратегічного – з метою виведення підприємства з кризового стану або забезпечення економічного його зростання” [15]. Однак у цьому твердженні зазначено багато термінів, які потребують уточнення, зокрема “чітка взаємодія”, “економічне зростання”. Крім того, немає опису очевидного взаємозв'язку стану підприємства із зовнішнім середовищем.

Інші науковці, пов'язуючи фінансову стабільність підприємства з ефективністю його виробничо-господарської діяльності, доходять висновку про доцільність застосування ширшого поняття – “фінансово-господарська стабільність” [4, с. 15, 89]. Проте стабільність певного підприємства не завжди є наслідком лише ефективності його роботи. Кризовий стан може бути спричинений як недостатнім рівнем менеджменту, так і негативним впливом загроз і викликів ззовні.

Також стабільність підприємства пов'язується зі ступенем залежності від кредиторів та інвесторів [9, с. 104; 11, с. 223]. На думку вчених, як комплексна категорія вона характеризує стан, структуру та напрями використання ресурсів підприємства, його здатність виконувати свої зобов'язання, а також ступінь захищеності капіталу від фінансових ризиків і можливість забезпечувати розширення діяльності без збільшення залежності від зовнішніх джерел фінансування.

Ряд дослідників також вважає, що фінансова стабільність характеризує здатність суб'єкта господарювання функціонувати, розвиватися, зберігати рівновагу своїх активів і пасивів у нестійкому зовнішньому та внутрішньому середовищі, а за результатами фінансової діяльності гарантувати платоспроможність, інвестиційну привабливість у довгостроковій перспективі й у межах допустимого рівня ризику [10, с. 52].

На підставі аналізу підходів до визначення сутності фінансової стабільності підприємства можна сформулювати важливі положення [16, с. 139].

1. Фінансова стабільність підприємства як економічне явище є складною, динамічною, поліфакторною системою взаємопов'язаних і взаємодоповнюваних процесів функціонування суб'єкта господарювання, які разом забезпечують умови для ефективної реалізації бізнес-процесів, спрямованих на отримання значимих фінансових та соціально-економічних результатів.

2. Вона відображає саме достатність і раціональне використання фінансових ресурсів, оскільки йдеться про ресурсну фінансову стабільність.

3. Рівень або тип фінансової стабільності може бути різним залежно від того, в якому стані перебувають ресурси (адже йдеться не просто про їх формування, а про використання або раціональне розпорядження ними).

4. Підприємство має використовувати кошти не лише на безперервність своєї діяльності – операційної, фінансової та інвестиційної як головних її видів, – а й на забезпечення їх розширеного відтворення, оновлення, а також створення відповідних резервів.

5. Навіть прибуткові підприємства в умовах різкої зміни умов господарювання, жорсткої конкуренції та економічних шоків схилитимуться до постійної маневреності фінансів на користь більш прибуткових, рентабельних видів діяльності.

6. Фінансова стабільність підприємства як об'єкт управління вимірюється через досягнення стійкої динаміки основних оціночних показників фінансового стану в межах їх нормативних значень.

Цей перелік, на наш погляд, необхідно доповнити сьомою позицією: фінансова стабільність підприємства великою мірою визначається рівнем ризику його господарської діяльності, що особливо актуально в нестабільному середовищі, за проявів турбулентності.

З огляду на ці положення вважаємо, що фінансову стабільність підприємства можна визначити як такий стан його фінансових ресурсів, за якого підприємство, розпоряджаючись наявними коштами, спроможне забезпечити стабільні й безперервні процеси своєї операційної, фінансової та інвестиційної діяльності, здійснити раціональні витрати на їхнє поновлення, удосконалення технологічних прийомів, формування нових їх напрямів і складових; створити резерви, адекватні умовам господарювання; протистояти зовнішнім шокам і викликам.

За рівнем і джерелами формування оборотних активів для покриття витрат та створення резервів можна виокремити такі типи фінансової стабільності підприємства:

- умовно-абсолютна;
- нормальна;
- нестійка;
- мінімальна (кризовий стан).

Для першого типу характерні високий рівень платоспроможності, незалежність від зовнішніх джерел фінансування. Для покриття витрат підприємство використовує лише власні оборотні активи, а крім того, має достатньо коштів для інвестиційних проектів. Такий стан імовірний, проте не може розглядатися як реальний, тобто є умовним. Наприклад, у середовищі жорсткої конкуренції, що вимагає забезпечення та збереження темпів приросту прибутку й розширення бізнесу, навряд чи підприємство не буде зацікавлене в залученні зовнішніх джерел фінансування.

Другому типу властива ситуація, коли підприємство для покриття потреб у ресурсах крім власних коштів використовує довгострокові запозичення. З огляду на практику фінансового менеджменту це звичайний процес забезпечення підприємства ресурсами. За оцінкою експертів, цей тип є найприйнятнішим для підприємства, стимулює його до підвищення результативності роботи, забезпечення високої ефективності використання позичкових ресурсів.

Основною ознакою третього типу є нестійкий стан платоспроможності, що з часом призводить до необхідності використання додаткових зовнішніх запозичень, у тому числі на поповнення оборотних коштів. При цьому ще зберігається можливість відновлення рівноваги шляхом поповнення власних коштів за рахунок різноманітних джерел, зокрема короткострокових кредитів, зменшення дебіторської заборгованості, прискорення оборотності обігових коштів.

Нестійка фінансова стабільність загалом припустима, якщо величина залучених для формування фінансових ресурсів підприємства (короткострокових кредитів і позикових коштів) не перевищує сумарної вартості сировини, матеріалів і готової продукції.

Четвертий тип за сутністю є кризою фінансового стану підприємства. Його ознаками є зростаюча неплатоспроможність, фактичне перебування підприємства на межі банкрутства, оскільки кошти, короткострокові цінні папери та дебіторська заборгованість не покривають навіть його кредиторської заборгованості й прострочених позик.

Рівень фінансової стабільності засвідчує, наскільки підприємство є незалежним у своїй діяльності, зростає чи зменшується рівень такої незалежності, чи відповідає стан активів і пасивів його цілям та завданням на найближчу й віддалену перспективу, чи спроможне підприємство здійснити відповідні регламентні платежі, погасити борги, забезпечити ефективне відтворення та сформувати необхідні резерви.

У більшості досліджень і в нормативних документах зазначається, що базовими передумовами фінансової стабільності підприємства є дві складові:

1) фінансова стійкість, яка характеризує в часі ступінь забезпечення власним капіталом для ефективного ведення діяльності, безперебійного операційного, інвестиційного та фінансового розвитку підприємства [3, с. 134, 153; 17, с. 2, 3];

2) фінансова рівновага, котра показує відповідність обсягів формування та використання власних фінансових ресурсів, можливість їхнього приросту й потребує постійного узгодження щодо оптимального співвідношення між внутрішніми і зовнішніми джерелами їх формування [4, с. 752].

Нині виникають певні труднощі у визначенні стандартизованих меж фінансової стабільності конкретного підприємства. Це зумовлено тим, що воно здійснює операційну діяльність у конкретному зовнішньому середовищі, котре характеризується рівнем розвитку економічної системи й генерує макроекономічні фактори, на які суб'єкти господарювання не можуть впливати. Проте зворотний вплив цих факторів на ефективність діяльності та, більше того, фінансову стабільність підприємства досить значний. Особливо він зростає в умовах економічної рецесії.

Водночас зваженість підходів до кількісної оцінки фінансової стабільності підприємства надзвичайно важлива, оскільки дає змогу виявити причини дестабілізації (якщо така виникла), розробити й реалізувати контрзаходи з їх усунення або нейтралізації.

Крізь призму оцінки фінансової стабільності підприємства та її динаміки є можливість вивчити особливості його функціонування, фінансову стійкість, платоспроможність, економічний потенціал та ефективність діяльності загалом.

Важливого методологічного та практичного значення набуває розроблення єдиного підходу до побудови алгоритму оцінки фінансової стабільності, використання показників, які найдостовірніше її відобразатимуть. Доцільно зауважити про відсутність єдиних нормативних критеріїв такої оцінки, оскільки вони залежать від галузевої належності підприємства, особливостей формування й структури капіталу, принципів і процедур кредитування, оборотності активів, ринкової репутації та ін.

Потрібно сформувавши набір кількісних і якісних величин, які найбільш точно й коректно характеризували б фінансову стабільність, надійність підприємства як партнера, його здатність маневрувати фінансовими ресурсами для ведення ефективної діяльності.

Фінансова стабільність підприємства визначається низкою індикаторів, зокрема:

- динамікою частки власного капіталу в загальній сумі коштів, авансованих у діяльність;
- структурою капіталу;
- маневреністю власного капіталу;
- структурою активів;
- залежністю або незалежністю від зовнішніх запозичень;
- рівнем платоспроможності;
- ступенем збалансованості співвідношення виробничих активів та вартості майна;
- ступенем ризиків господарської діяльності;
- створенням достатніх резервів.

Ці показники, які висвітлюють параметри фінансової стабільності, на наш погляд, мають бути покладені в основу алгоритму її оцінки.

У зв'язку з цим із позиції практики цікавою є модель щодо кількісної оцінки стабільності, запропонована українським ученим І. Бланком [5, с. 300]. Вона з достатньо високою вірогідністю дає змогу: по-перше, встановити ступінь фінансової стабільності з урахуванням потенційних можливостей підприємства; по-друге, оцінити його реальну спроможність щодо забезпечення стабільності в довгостроковій перспективі.

В основу цієї моделі покладено принцип об'єднання й інтегрування кількох базових показників:

- коефіцієнта стійкого економічного зростання, котрий відображає можливий темп приросту обсягів діяльності підприємства, який не порушує його фінансової рівноваги;
- узагальнюючого показника фінансової стійкості.

При здійсненні такої оцінки важливо зосередитися на кількісних вимірах значень названих показників у динаміці та виявленні тенденцій їх розвитку, оскільки саме вони піддаються негативному впливу кризових явищ.

Аналіз підходів до розуміння фінансової стабільності підприємства дав змогу встановити, що за природою вона є багатогранним, поліфакторним економічним явищем, яке в динаміці характеризує відповідний стан фінансових ресурсів підприємства, за якого воно може забезпечити стабільну й безперервну операційну, фінансову та інвестиційну діяльність, а також здійснити раціональні витрати на її поновлення, удосконалення, формування нових її напрямів та складових, сформувавши достатні резерви, адекватні умовам господарювання та зовнішнім впливам.

На підставі набору кількісних та якісних показників, які найбільш коректно та повно характеризували б фінансову стабільність, підприємство має здійснювати самодіагностику та визначити відповідний тип такої стабільності (умовно-абсолютної, нормальної, нестійкої, мінімальної). Також слід розрахувати відносні показники оцінки фінансової стабільності й визначити її фактичний запас на перспективу.

Список використаних джерел

1. Фінансові результати великих та середніх підприємств до оподаткування (2014, 2015, 2016) / Держстат України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 12.10.2016).
2. Финансовая стабильность компании. Сущность и механизм обеспечения: монография / Г. М. Азаренкова, О. Г. Головки, В. А. Пономаренко и др. LAP LAMBERT Academic Publishing in Imprintder Omni Scriptum GmbH&Co, 2014. 89 с.
3. Фінансове забезпечення розвитку підприємств: монографія / І. О. Бланк, Н. М. Гуляєва, Л. О. Логвіненко та ін.; за ред. І. О. Бланка. Київ: КНТЕУ, 2011. 343 с.
4. Бланк І. О., Ситник Г. В. Управління фінансами підприємств. Київ: Вид-во КНТЕУ, 2006. 779 с.
5. Бланк І. О. Фінансовий менеджмент. Київ: Ельга, 2008. 724 с.
6. Білик М. Д. Роль стабільної діяльності підприємств у їх фінансовій безпеці. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2008. № 4 (83). С. 129–133.
7. Мец В. О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства. Київ: КНЕУ, 1999. 132 с.
8. Старостенко Г. Г., Мірко Н. В. Фінансовий аналіз. Київ: ЦНЛ, 2006. 224 с.
9. Партін Г. О. Фінанси підприємств. Київ: Знання, 2006. 379 с.
10. Поддєрьогін А. М., Наумова Л. Ю. Фінансова стійкість підприємств сільського господарства України: проблеми і шляхи її забезпечення. *Економічний вісник НГУ*. 2005. № 2. С. 51–57.
11. Шиян Д. В., Строченко Н. І. Фінансовий аналіз. Київ: А.С.К., 2003. 240 с.
12. Терещенко О. О. Антикризисне фінансове управління на підприємстві. Київ: КНЕУ ім. В. Гетьмана, 2010. 268 с.
13. Унковська Т. Системне розуміння фінансової стабільності: розв'язання парадоксів. *Економічна теорія*. 2009. № 1. С. 14–33.
14. Фінансова діяльність підприємства / О. М. Бандурка, М. Я. Коробов, П. І. Орлов, К. Я. Петрова. Київ: Либідь, 1998. 311 с.
15. Мельник Т. Підходи до визначення фінансово-економічної стійкості підприємств. *Вісник Львівського національного аграрного університету*. 2012. № 19 (1). URL: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Chem_Biol/Vldau/APK/2012_19_1/ (дата звернення: 12.10.2016).
16. Чижевська Л. В., Масловська А. Ю. Словник економічних термінів: бухгалтерський облік, фінанси. Житомир: ЖДТУ, 2014. 196 с.
17. Про направлення доопрацьованих Методичних рекомендацій 0187 щодо встановлення загрози виникнення податкового боргу та проведення аналізу фінансового стану підприємств, які звертаються до органів Міндоходів для розстрочення (відстрочення) грошових зобов'язань: лист Міністерства доходів і зборів України від 05.06.2013 № 7017/7/99-99-11-02-03-17. URL: <http://zakon.golovbukh.ua/regulations/2341/8293/8213/464302/> (дата звернення: 12.10.2016).

References

1. State Statistics Service of Ukraine. (n. d.). *Finansovi rezul'taty`vely`ky`kh ta serednikh pidpry`yemstv do opodatkuvannya (2014, 2015, 2016)* [Financial results of large and medium enterprises before taxation (2014, 2015, 2016)]. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].
2. Azarenkova, G. M., Golovko, O. G., Ponomarenko, V. A., et al. (2014). *Finansovaya stabil`nost` kompanii. Sushhnost` i mekhanizm obespecheniya* [Financial stability of the company. The essence and mechanism of ensuring]. LAP LAMBERT Academic Publishing in Imprintder Omni Scriptum GmbH&Co [in Russian].

3. Blank, I. O. (Ed.). (2011). *Finansove zabezpechennya rozvy`tku pidpry`yemstv* [Financial support of enterprise development]. Ky`yiv: KNTEU [in Ukrainian].
4. Blank, I. O., Sy`tny`k, H. V. (2006). *Upravlinnya finansamy` pidpry`yemstv* [Financial management of enterprises]. Ky`yiv: KNTEU [in Ukrainian].
5. Blank, I. O. (2008). *Finansovy`j menedzhment* [Financial management]. Ky`yiv: El`ha [in Ukrainian].
6. Bily`k, M. D. (2008). Rol` stabil`noyi diyal`nosti pidpry`yemstv u yikh finansovij bezpeci [The role of the sustainability of enterprises in their financial security]. *Formuvannya ry`nkovy`kh vidnosy`n v Ukrayini* [The formation of market relations in Ukraine], 4 (83), 129-133 [in Ukrainian].
7. Мес, V. O. (1999). *Ekonomichny`j analiz finansovy`kh rezul`tativ ta finansovoho stanu pidpry`yemstva* [Economic analysis of financial results and financial condition of the company]. Ky`yiv: KNEU [in Ukrainian].
8. Starostenko, H. H., Mirko, N. V. (2006). *Finansovy`j analiz* [Financial analysis]. Ky`yiv: CNL [in Ukrainian].
9. Partin, H. O. (2006). *Finansy` pidpry`yemstv* [Finances of companies]. Ky`yiv: Znannya [in Ukrainian].
10. Poddyer`ohin, A. M., Naumova, L. Yu. (2005). Finansova stijkist` pidpry`yemstv sil`s`koho hospodarstva Ukrayiny` : problemy` i shlyakhy` yiyi zabezpechennya [Financial stability of Ukrainian agricultural enterprises: problems and directions of their securing]. *Ekonomichny`j visny`k NHU* [The Economic Messenger of NMU], 2, 51-57 [in Ukrainian].
11. Shy`yan, D. V., Strochenko, N. I. (2003). *Finansovy`j analiz* [Financial analysis]. Ky`yiv: A.S.K. [in Ukrainian].
12. Tereshhenko, O. O. (2010). *Anty`kry`zove finansove upravlinnya na pidpry`yemstvi* [Crisis financial management of the company]. Ky`yiv: KNEU [in Ukrainian].
13. Unkovs`ka, T. (2009). Sy`stemne rozuminnya finansovoyi stabil`nosti: rozv`yazannya paradokshiv [Systematic comprehension of financial stability: the paradox solving]. *Ekonomichna teoriya* [Economic theory], 1, 14-33 [in Ukrainian].
14. Bandurka, O. M., Korobov, M. Ya., Orlov, P. I., & Petrova, K. Ya. (1998). *Finansova diyal`nist` pidpry`yemstva* [The financial activities of the company]. Ky`yiv: Ly`bid` [in Ukrainian].
15. Mel`ny`k, T. (2012). Pidkhody` do vy`znachennya finansovo-ekonomichnoyi stijkosti pidpry`yemstv [Approaches to the definition of the financial and economic viability of enterprises]. *Visny`k L`viv`skoho nacional`noho ahrarnoho universy`tetu* [Bulletin of Lviv National Agrarian University], 19 (1). Retrieved from http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Chem_Biol/Vldau/APK/2012_19_1/ [in Ukrainian].
16. Chy`zhevs`ka, L. V., Maslovs`ka, A. Yu. (2014). *Slovny`k ekonomichny`kh terminiv: bukhholders`ky`j oblik, finansy`* [Dictionary of economic terms: accounting, finance]. Zhy`tomy`r: ZhDTU [in Ukrainian].
17. Ministry of income and fees of Ukraine. (2013). *Pro napravlennya dooprac`ovany`kh Metody`chny`kh rekomendacij 0187 shhodo vstanovlennya zahrozy` vy`ny`knennya podatkovoho borhu ta provedennya analizu finansovoho stanu pidpry`yemstv, yaki zvertayut`sya do orhaniv Mindokhodiv dlya rozstrochennya (vidstrochennya) hroshovy`kh zobov`yazan`* [On sending the finalized 0187 Methodological guidelines for the establishment of threat of tax debt and financial analysis of enterprises which are turning to Ministry of income for installment (deferred) monetary obligations] (Letter No. 7017/7/99-99-11-02-03-17, June 5). Retrieved from <http://zakon.golovbukh.ua/regulations/2341/8293/8213/464302/> [in Ukrainian].